Gemeente Koksijde

Fascinerend
Koksijde
Oostduinkerke

Persbericht

Datum
29/08/2016

Contact & meer info
PR-diensthoofd: Ilse Chamon
Ilse.chamon@koksijde.be - T. 058 53 34 05
Persverantwoordelijke: Isabelle Deshayes
Isabelle.deshayes@koksijde.be – T. 058 53 34 26

Onderwerp

Expo 'Z. Idesbald & de 1000 skeletten' van 10 sept. tot 8 jan. in het Abdijmuseum

"Luisteren naar wat de doden ons over hun leven vertellen"

KOKSIJDE – Op de site van de vroegere Duinenabdij vonden archeologen meer dan 1000 skeletten. In deze expo kom je te weten wat we uit die eeuwenoude beenderen kunnen leren en hoe de cisterciënzers belangrijke figuren binnen hun gemeenschap herdachten. Zoals abt Idesbald. In 2015 openden wetenschappers en historici zijn kist, maar het skelet was niet dat van Idesbald! Een gelaatsreconstructie van de man in de kist brengt de persoon alvast iets dichter bij. Dat en nog veel meer over het onderzoek op al die opgegraven skeletten ontdek je langs een gevarieerd expoparcours doorheen het museum.

De expo laat zien hoe de bewoners van de Duinenabdij hun naasten begroeven en herdachten. Iemand overleed. In welke context werd die persoon begraven? Waren er grafgiften? Gebruikte men een kist of niet? Unieke foto's en archeologische vondsten geven een beeld over hoe de skeletten in de jaren vijftig van de vorige eeuw werden ontdekt en opgegraven.

Historisch en natuurwetenschappelijk onderzoek

Tijdens je bezoek aan de tentoonstelling blijkt heel snel de grote evolutie van het onderzoek op de stoffelijke overschotten van de ongeveer 1300 gevonden skeletten. De aanvankelijk biologische invalshoek uit het midden van de 20ste eeuw evolueerde naar de brede multidisciplinaire aanpak van vandaag. Naast ziektebeelden biedt het huidige onderzoek ook inzichten in het dieet, voedingspatronen, de medische kennis, de dodenverzorging en hoe men ze herinnerde. Het lijkt luguber op het eerste gezicht, maar de archeologische grafcontexten vertellen veel over het dagelijkse leven van de overledenen. In deze context wordt het onderzoeksproject op de aangenomen reliek van Idesbald en het onderzoek naar de historische figuur geduid.

Het Abdijmuseum maakte de voorbije maanden een onderscheid tussen Idesbald als historische figuur en als figuur binnen de devotie. Wat je over Idesbald gelezen hebt, moet je soms met een korreltje zout nemen. Waarom? Dat kom je te weten tijdens de expo. Je krijgt er ook een inzicht in hoe de devotie rond Idesbald ontstond en hoe dit door de eeuwen heen werd aangewakkerd.

Het fysisch antropologisch onderzoek op de reliek komt uitvoerig aan bod. Het onderzoek van 2015 toonde aan dat de reliek die in de O.L.V.-Ter-Potterie in Brugge wordt bewaard, niet Idesbald kan zijn! Alle facetten van het onderzoek worden verwerkt tot één samenhangend verhaal.

Gezichtsreconstructie

"Je ziet in de expo verschillende handschriften, archiefstukken, schilderijen, aquarellen, grafstenen enzovoort. Een voor een unieke stukken die het thema illustreren en tastbaar maken. Maar ook het

opmerkelijke wetenschappelijk onderzoek is verrassend!", merkt schepen van Cultuur Rita Gantois op. Ze verwijst daarmee meteen naar de bijzondere combinatie van kunst en wetenschap in het expoparcours. "De devotie rond de figuur Idesbald kreeg vorig jaar een verrassende wending als bleek dat Idesbald niet in 'zijn' kist te Brugge lag. Waar hij zich bevindt, blijft een raadsel. Opmerkelijk is dat het departement van Prof Dr Ronny Decorte uit Leuven, onder leiding van Maarten Larmuseau, erin slaagde het DNA van de persoon in de kist te ontcijferen. Dit opent nieuwe onderzoeksperspectieven. Een ander team werkt aan een gezichtsreconstructie van de man die in de 'kist van Idesbald' werd teruggevonden. Daarmee krijgt hij opnieuw een gezicht, wat op zijn beurt kan bijdragen aan de identificatie. Allemaal zeer interessante en boeiende ontwikkelingen. En dit alles gebeurt met groot respect voor de mensen die hier in de Koksijdse abdij gewerkt en geleefd hebben. Zij hebben een onuitwisbare stempel gedrukt op de Westkust. Laten we hen niet vergeten."

Een menselijk verhaal

De tentoonstelling heeft ook een tijdloos menselijk kantje; de dood is iets waar we vroeg of laat allemaal mee worden geconfronteerd. De expo toont hoe mensen omgingen met het einde op aarde, namelijk de dood. "Hoe sterk we van de middeleeuwse mens ook verschillen, is het heel opvallend dat we met hen ook veel delen" merkt directeur Vanclooster op. "Op zich is dat niet zo merkwaardig. Het waren ten slotte mensen, zoals wij. Neem nu bijvoorbeeld hun houding tegenover de dood. Ook zij waren bevreesd voor het einde, maar dan vanuit een totaal ander wereldbeeld dan de hedendaagse mens. We kijken vandaag tegen veel dingen anders aan, maar in de grond gelijken we ook sterk op elkaar."

"Wellicht geloofden de monniken in 1623 echt dat ze Idesbald hadden gevonden," zegt Dirk Vanclooster en gaat onmiddellijk verder met een vraag: "maar waarom wilden ze die kist per se opgraven? Daar kunnen we vandaag alleen maar naar gissen. Wellicht zullen we het ook nooit met zekerheid weten. Vast staat, dat ze heel veel moeite hebben gedaan om die kist te vinden en vanaf dat ogenblik de herinnering aan die abt in leven te houden. Het toont aan dat ze het op dat ogenblik heel belangrijk vonden. De bereidheid om die inspanningen te leveren, is al een aanwijzing naar het belang dat ze hechtten aan iets tastbaars, iets concreets uit het rijke verleden van de abdij. Iets waar ze kracht uit konden putten in moeilijke tijden. Tenslotte was de 17de eeuw voor de gemeenschap een eeuw van heropbouwen, waarbij misschien Idesbald als lichtend voorbeeld werd naar voor geschoven? Herinnering als bron voor inspiratie en geloof in eigen kunnen."

Er zijn nog heel veel vragen, die ruimte laten voor veronderstellingen. Dat laatste vindt de directeur van het Abdijmuseum juist mooi aan geschiedenis. "We kunnen zoveel leren uit het verleden, maar moeten bereid zijn om die wereld niet altijd vanuit ons hedendaags wereldbeeld te bekijken. Het verleden toont aan dat we als mensen keuzes maken. Doorheen de tijd bieden zich vaak sterk tot minder sterk gelijkaardige situaties aan, maar het is de mens die bepaalt hoe hij erop reageert. Het zijn die keuzes die de toekomst bepalen."

Mijmeren met poëzie

De expo 'Z. Idesbald en de 1.000 skeletten' is ook een moment om even stil te staan, te stoppen. Om na te denken, te mijmeren over vroeger, vandaag en morgen. Poëzie kan daar bij helpen, wat leidde tot de samenwerking met het Poëziecentrum (Gent). Samen met het Abdijmuseum kozen ze tien gedichten voor deze expo uit. Je vindt ze in het poëzieboekje dat in de museumshop voor een symbolische euro wordt verkocht. Je kan ook vijf van de tien gedichten op de Abdijsite en in het museum ontdekken. Lees ze rustig. Laat je eventjes onderdompelen in een moment van stilte en verwondering over de beelden en emoties die woorden oproepen. De gedichten geven de expo iets extra. Het is een bijzonder veelzijdige combinatie, een kruispunt geworden waar kunst, reflectie en studie heel even het 'nu' extra kleuren.

Persbericht

Geen gewone expo maar een expoparcours

Nog een première! De expo loopt niet alleen in een afgesloten zaal. Ze loopt over een parcours doorheen het ganse domein. Je wordt meegenomen doorheen de museumruimtes op het gelijkvloers, naar de tweede verdieping voor het luik over Idesbald en het onderzoek, waarna je naar het bezoekerscentrum wordt begeleid om te eindigen bij de grafvelden op de site.

Koksijdse handelaars steunen erfgoed

Tijdens de duur van de expo zal Idesbald overal in Koksijde terug te vinden zijn! Unizo, de Koksijdse handelaars en Brouwerij Huyghe zetten de ganse looptijd van de expo overal het St.-Idesbaldbier in de kijker. Dat is het officiële abdijbier van het museum. Ontdek de brochure 'Waar gaat Idesbald voordelig shoppen?' bij verschillende Koksijdse handelaars of in het Abdijmuseum!

Infosessie rond rouw bij kinderen

De randactiviteiten nodigen een breed publiek uit om de tentoonstelling te bezoeken. 'Bones Ten Duinen' op 16 oktober bijvoorbeeld is een uitstap naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN), georganiseerd door de vriendenkring van het museum Familiares de Dunis. Samen met de vriendenkring van het museum krijg je de unieke kans om een bezoek te brengen achter de schermen van het KBIN in Brussel waar een groot deel van de opgegraven skeletten uit de Duinenabdij nog steeds onderzocht wordt. Een totaal andere invalshoek biedt de infosessie 'Rouw bij Kinderen' op 28 september. Deze sessie organiseert het museum speciaal voor ouders, leerkrachten en begeleiders van kinderen. Want soms sta je met een mond vol tanden als je een kind wil helpen om een verlies te verwerken.

Skel en de Etten

Het kan ook luchtig! Laat je verrassen door de vele verhalen rond de dood tijdens het eerste vertelfestival op 30 december. Geen schrik! Het zijn spannende verhalen met bijzonder veel humor, die de angst voor het onoverkomelijke helpt overwinnen. In de tekenworkshop 'Skel en de Etten' speelt striptekenaar Steven de Rie (Urbanus) op 28 december in op de fascinatie van kinderen voor het skelet. Reveil Ten Duinen op 3 november brengt dan weer tijdens een sfeervolle avond vier verhalen van mensen die gestorven zijn en begraven op de Abdijsite, met pakkende a-capellamuziek van Belladonna.

De expo is een pleidooi voor het leven, gemaakt op maat van iedereen! Stel je ervoor open en laat je meevoeren door de vele verhalen en de associaties die ze bij je oproepen! Tot in het Abdijmuseum!

Info:
Abdijmuseum Ten Duinen (toegang via Villa Castel Fiertel)
Koninklijke Prinslaan 2
T. 058 53 39 50
E. info@tenduinen.be

Gemeente Koksijde

Fascinerend
Koksijde
Oostduinkerke

Persbericht

Datum
29/08/2016

Contact & meer info
PR-diensthoofd: Ilse Chamon
Ilse.chamon@koksijde.be - T. 058 53 34 05
Persverantwoordelijke: Isabelle Deshayes
Isabelle.deshayes@koksijde.be – T. 058 53 34 26

Onderwerp

Expo 'Z. Idesbald & de 1000 skeletten': focus op wetenschappelijk onderzoek

Wie is de man in de kist?

KOKSIJDE - 23 februari 2015 was de dag waarop het reliekschrijn van de Zalige Idesbald werd geopend in Brugge. En wat bleek? De kist en het individu waren minstens 300 jaar te jong om die van de bekende abt te kunnen zijn. Een gezichtsreconstructie en lopend DNA-onderzoek kunnen wetenschappers misschien dichter bij de identificatie van de man in de kist brengen.

Al eeuwen wordt aangenomen dat abt Idesbald in het reliekschrijn ligt in de O.L.V.-Ter Potterie te Brugge. Tot in 2015 toen wetenschappers de kist en haar inhoud onderzochten. Het resultaat was niet wat iedereen had verhoopt en de Idesbalddevotie kreeg een onverwachte knauw. De bedoeling van het Abdijmuseum Ten Duinen was nochtans simpel. De onderzoeksresultaten aanwenden als referentie bij verder onderzoek op andere grafcontexten. Toen de kist open was, werd ook een scan gemaakt van de schedel in functie van een mogelijke gezichtsreconstructie. Zo zou het museumteam kunnen nagaan of de schilderijen en historische afbeeldingen die naar zijn beeltenis waren gemaakt al dan niet puur fictief waren.

Waarom was er een grote kans dat die afbeeldingen naar het lichaam of het gezicht van Idesbald zijn gemaakt? De kist werd namelijk in de 17de eeuw meerdere keren geopend, onder meer voor aartshertogin Isabella. Een tafereel dat op doek werd vastgelegd. Volgens de bronnen en beschrijvingen was het lichaam toen bijna ongeschonden. De mogelijkheid bestond dat de schilderijen de figuur afbeelden zoals ze Idesbald in de 17de eeuw hebben gezien. Het oudste schilderij dateert uit die eeuw.

Vier mogelijke abten

Maar na verder onderzoek, bleek dat het individu in de kist Idesbald niet kon zijn. De kist en alle inhoud vormen al eeuwen één geheel, maar waren minstens 300 jaar te jong. Wie ligt er dan in de kist? Volgens de overlevering werd de kist opgegraven in de kapittelzaal, een locatie die normaal werd voorbehouden aan de abten. Na verder onderzoek kwamen er vier abten in aanmerking. Zij kunnen aan het onderzoek worden gelinkt omdat ze in de periode van de datering stierven, maar ook omdat we tot op vandaag niet weten waar hun skeletten begraven liggen. Het gaat om volgende abten: Petrus Vaillant uit Brugge, Joost de Wevere uit Brugge, Christiaan de Hondt uit Brugge en Jan Teerlinck uit Gent. Ze waren opeenvolgend abt van de Duinenabdij eind de 15de eeuw tot het begin van de 16de eeuw.

Aan de KU Leuven is het team van professor Decorte en Dr. Maarten Larmuseau erin geslaagd om het DNA van het individu in de kist te bepalen. De namen van de abten werden aan hen doorgegeven. Deze informatie wordt gebruikt bij de verdere identificatie. Dit is theoretisch mogelijk als er vandaag nog een

afstammeling is in mannelijke lijn. Jammer genoeg moeten we door de beperkte genealogische informatie terugwerken van vandaag naar het verleden. Wat de kans op succes verkleint.

Geef die man een gezicht

Hoe zag die figuur in de kist eruit? Een schedel is op het eerste gezicht anoniem. Onder leiding van antropologe Caroline Polet van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN) in Brussel, werd in 2015 te Brugge de schedel gescand. Doel hiervan was om bij het verdere onderzoek eventueel een 3D-print te maken van de schedel in functie van een mogelijke gezichtsreconstructie. De bestanden van het KBIN werden door het reconstructieteam van het bedrijf Zephyr uit Tongeren onder leiding van Hedwig Snoeckx gebruikt voor de gezichtsreconstructie. Het bedrijf is gespecialiseerd in het maken van reconstructies van mensen en dieren aan de hand van schedels of scans. Heel wat musea, waaronder het Gallo Romeins Museum te Tongeren hebben al een beroep op hen gedaan.

De reconstructie, een levensechte buste, zal te zien zijn in de expo. Wie weet, biedt de gezichtsreconstructie al de mogelijkheid om een inschatting te maken over welke abt er in de kist ligt. Want van de vier kandidaten beschikken we over afbeeldingen gemaakt bij leven. Het kan een aanwijzing zijn om in te schatten om welke abt het gaat. Maar we mogen ook niet vergeten dat een schilder niet altijd een realistisch portret maakte van zijn model.

Wie wil weten hoe de man in de kist eruit ziet, die moet zeker de expo 'Zalige Idesbald en de 1000 skeletten' bezoeken

Info:
Abdijmuseum Ten Duinen (toegang via Villa Castel Fiertel)
Koninklijke Prinslaan 2
T. 058 53 39 50
E. info@tenduinen.be

Gemeente Koksijde

Fascinerend
Koksijde
Oostduinkerke

Persbericht

Datum
29/08/2016

Contact & meer info
PR-diensthoofd: Ilse Chamon
Ilse.chamon@koksijde.be - T. 058 53 34 05
Persverantwoordelijke: Isabelle Deshayes
Isabelle.deshayes@koksijde.be – T. 058 53 34 26

Onderwerp

Tien redenen voor bezoek aan expo *Zalige Idesbald en de 1.000 skeletten*

Op 10 september opent in het Abdijmuseum ten Duinen de expo *Zalige Idesbald en de 1.000 skeletten*. Monniken, abten, lekenbroeders, ja zelfs vrouwen en kinderen lagen begraven op het domein van deze imposante abdij uit de Vlaamse kuststreek. De spannende tentoonstelling vertelt het verhaal van Idesbald en van onderzoek op eeuwenoude beenderen.

Tien redenen om de expo te bezoeken…

1. Herbeleef de onderzoeksweek op de *reliek van Idesbald* in Brugge. Na de opening van *zijn* kist in de O.L.V-Ter-Potteriekerk in Brugge, februari 2015, bleek dat de stoffelijke resten niet die van Idesbald kunnen zijn! Wie ligt er dan wel in de kist?

2. Laat je verrassen door de onderzoeksresultaten op de man in de loden kist en zie zijn gelaatsreconstructie. De onderzoekers ontdekten dat de kist en het individu samenhoorden, maar onmogelijk aan Idesbald gelinkt kunnen worden. Daarvoor waren ze 300 jaar te jong.

3. Maak kennis met de historische figuur Idesbald. Wat mogen we geloven van de info die we over de bekendste abt van de Duinenabdij hebben? Recent historisch onderzoek levert nieuwe inzichten over de derde cisterciënzerabt van Ten Duinen op.

4. Ontdek hoe abdijgemeenschappen hun overleden monniken herdachten. Niet enkel door te bidden. Er werden ook massaal veel relieken bijgehouden. Een haartje van de ene, een vingerkootje van de andere. Maar ook volledige skeletten werden soms in prachtig versierd hout -en glaswerk bewaard. De expo toont verschillende relieken uit de zilvercollectie.

5. Ontdek hoe de kerk de dodenverzorging vanaf de middeleeuwen vorm gaf. Het middeleeuwse dagelijkse leven was sterk doordrongen door de christelijke eindverwachting. Het leven werd in een context van eeuwigheid geplaatst.

6. Herbeleef de opgravingen in Koksijde van één van de grootste middeleeuwse populaties op Europees grondgebied. Ongetwijfeld liggen er nog skeletten onder de grond, want nog een groot deel van de abdij ligt nog onopgegraven onder het zand. Unieke foto's van de opgravingen vanaf de jaren '50.

7. Een skelet vertelt meer dan je denkt. Het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen onderzoekt skeletten van Ten Duinen. De getoonde beenderen en schedels vertellen meer over het dagelijkse leven van toen en met welke ziektes de abdijbewoners kampten.

8. Verbaas je over de ziektes van toen. Moderne ziektes zoals kanker zijn niet zo modern als we denken. Ook binnen de archeologische vondsten werden schedels aangetroffen met sporen van kanker.

Persbericht

9. Verwonder je over de confrontatie van archeologische vondsten met unieke bruiklenen. Enkele grafstenen zijn voor het eerst in jaren weer te zien. Archeologische vondsten worden geconfronteerd met Vlaamse topstukken waaronder de Duinenhandschriften, reliekhouders en schilderijen.

10. Volg het expoparcours doorheen het museum en sta even stil bij de poëziestops. Er staan niet alleen stukken in de expozaalruimte, maar ook in de vaste museale opstelling. Het Poëziecentrum koos verschillende aangrijpende gedichten die je op de site en in het museum kan ontdekken. Ook voor kinderen zijn er gedichten gekozen. Na je bezoek krijg je een speciaal ontworpen gedichtenboekje.

Toegang: inbegrepen in het toegangsticket tot het museum / gratis voor inwoners / open van ma-za, uren zie www.tenduinen.be